

Behoort bij brief no. 916.978
Dit exemplaar bestaat uit 7 blz.

GEHEIM

DE AGITATIE INZAKE VIETNAM

s a m e n v a t t i n g

Sedert begin 1965 zijn er h.t.l. verschillende initiatieven ontwikkeld om te komen tot een bundeling van de activiteiten, gericht tegen de Amerikaanse politiek inzake Vietnam. Geen van deze pogingen - ook niet die van het eind 1967 tot stand gekomen Nationaal Comité Vietnam - had een blijvend resultaat. Alleen het onlangs opgerichte Comité "Hulp Bevrijdingsfront Vietnam", waartoe het initiatief van de CPN uitging, is nog actief. Afgewacht dient te worden, hoe lang.

GEHEIM

GEHEIMDE AGITATIE INZAKE VIETNAMInleiding

Aanvankelijk werd het merendeel van de acties inzake Vietnam gevoerd door het in september 1965 opgerichte Jongerencomité Vietnam (waarvan ook communisten deel uitmaakten) en de in april 1966 gevormde Actiegroep Vietnam (Boetes). Hoewel het Jongerencomité aanvankelijk vrij vaak van zich liet horen, ging het na het van de grond komen van de acties van de concurrerende Actiegroep snel bergafwaarts. Zo snel zelfs, dat de activiteiten in 1967 beperkt bleven tot het in februari (eenmalig) uitgeven van een "Vietnam"-krant. Daarna werden geen activiteiten meer ontplooid.

Ook met de Actiegroep ging het niet naar wens. In de loop van 1967 werd duidelijk, dat de deelnemers aan de door deze groep georganiseerde betogingen meer meeliepen uit sleur, dan uit werkelijk verzet tegen de Amerikaanse politiek. Begin 1968 leidde dit er toe, dat meer gematigden in de Actiegroep (onder wie de landelijk coördinator en lid van de Eerste Kamer voor de PSP, Otto Boetes) besloten deel te nemen aan de activiteiten van het eind 1967 opgerichte Nationaal Comité Vietnam. De extreme figuren in de groep, zoals een clubje rond het ex-CPN-lid Tine Hofman, konden zich daarmee niet verenigen en vormden de zgn. Mobiele Eenheid van de Actiegroep Vietnam. Min of meer in concurrentie met het Nationaal Comité Vietnam ontstond tenslotte omstreeks eind maart 1968 het door de CPN gesteunde Comité "Hulp Bevrijdingsfront Vietnam".

Het Nationaal Comité Vietnam

Het Nationaal Comité Vietnam is voortgekomen uit het Vietnamcomité van de dissident communist Piet Nak, welk Comité in mei en oktober 1967 in Amsterdam stille protesttochten organiseerde. Aan de eerste tocht namen ca. 10.000 personen deel, aan de tweede zelfs 15.000. Reeds vóór de laatste demonstratie werd gepoogd om, samen met de Actiegroep Vietnam, een nationaal comité te vormen, hetgeen evenwel - ten gevolge van de bezwaren van de Actiegroep daartegen - zonder resultaat bleef. Aanvankelijk werden de tegenstellingen tussen beide groepen zelfs groter. Toen Piet Nak en zijn medestanders in de loop van december 1967 evenwel besloten om hun comité een nationaal karakter te geven, trad - begin 1968 - een deel van de Actiegroep

GEHEIM

GEHEIM

- 3 -

tot het comité toe.

Ook van dit comité kan niet gezegd worden, dat het bijzonder actief is. Na de eerste openbare activiteit op 2 februari 1968 (teach-in in de Amsterdamse Koopmansbeurs aan de vooravond van de behandeling van de begroting van Buitenlandse Zaken in de Tweede Kamer), heeft dit comité zich alleen maar beziggehouden met het consolideren van zijn positie door regionale en plaatselijke "ondersteuningscomité's" op te richten. Dat gebeurde o.a. in Amsterdam, Rotterdam, Alkmaar, Maastricht, Tilburg en in Friesland, Groningen en Drente.

Deze geringe activiteit is in feite te wijten aan interne tegenstellingen. Zo streven sommigen in het nationale comité, zoals de secretaris Ko Dankkaart *), politieke doeleinden na, terwijl andere comitéleden meer de nadruk willen leggen op het voeren van humanitaire acties, zoals inzamelingen voor de aankoop van medicamenten. Wellicht is deze controverse er (mede) de oorzaak van, dat er niets terecht is gekomen van een internationale Vietnamdemonstratie, die in april j.l. in Amsterdam gehouden zou worden en waarover Piet Nak eind januari 1968 verklaarde, dat daaraan zeker 80.000 personen zouden deelnemen.

Ook de persoon van voorzitter Nak geeft aanleiding tot wrijvingen. Men verwijt hem o.a. dat hij uit is op eigen glorie en daardoor niet in staat moet worden geacht leiding te geven aan het comité. Ook vindt men hem geen representatieve figuur.

Bovendien, en dat is vermoedelijk wel de belangrijkste reden van de inactiviteit, hebben de meer gematigde figuren in het comité bewerkt, dat een Raad van Advies zal worden ingesteld, die het beleid bepaalt en beslist, welke activiteiten zullen plaatsvinden. Het is vrijwel zeker, dat dit besluit mede beoogt aan de politieke oogmerken van Ko Dankkaart paal en perk te stellen. Daar komt nog bij, dat deze Raad van Advies nog niet officieel werd samengesteld en men in afwachting daarvan tot niets-doen is gedoemd. Wel wordt overwogen om

---

*) Dankkaart maakte vóór en tijdens de Tweede Wereldoorlog deel uit van de groep Goulooze, een tot een illegaal communistisch inlichtennetwerk behorende groep, die in contact stond met Moskou.

GEHEIM

GEHEIM

in het najaar 1968 een tentoonstelling te organiseren en een openbare straatcollecte te houden voor de aankoop van medicamenten en chirurgische instrumenten.

De houding van de communisten

Zoals bekend, verenigt het comité lang niet alle stromingen van de Nederlandse samenleving. Speciaal de communisten hebben zich er van het begin af aan afzijdig van gehouden en de activiteiten van het ex-CPN-lid Piet Nak genegeerd en veroordeeld. Zelfs zijn zij er niet voor teruggedwongen om zijn persoon en zijn houding in de bezettingstijd in een kwaad daglicht te stellen. Kort voordat Nak in april 1967 met zijn acties startte, begon de partij met een "eigen" activiteit en richtte zij het landelijk comité "Hulp aan Vietnam" op, dat zich van meet af aan heeft beziggehouden met geldinzamelingen.

Het is waarschijnlijk, dat de communistische partij op de hoogte was van de stand van zaken in het nationaal comité en dankbaar en handig gebruik maakte van de impasse, waarin dat comité was komen te verkeren. Het kan b.v. geen toeval zijn, dat CPN-voorzitter Henk Hoekstra op de partijbestuurszitting van 21 maart j.l. - herinnerend aan de solidariteitsacties van zijn partij - te kennen gaf dat nú het moment gekomen was om de acties tegen de Amerikaanse Vietnampolitiek te bundelen. Door het nemen van nieuwe initiatieven, aldus Hoekstra, zou men tot gemeenschappelijk optreden moeten komen.

Deze mededeling van Hoekstra staat overigens niet op zich zelf. Zij werd voorafgegaan door een wijziging in de berichtgeving van "De Waarheid" ten aanzien van de Vietnamactiviteiten, door anderen dan communisten aan de dag gelegd. Speciaal geldt dit ten aanzien van de acties van de studenten met de leuze "Johnson moordenaar", van begin maart. Aanvankelijk volstond het partijdagblad met een feitelijke weergave. Op zich zelf was dat al een hele "vooruitgang". Voorheen keurde men activiteiten, die niet (mede) door de partij zelf werden georganiseerd, immers geen blik waardig.

De veranderde houding van de communisten bleek ook uit hetgeen Annie Averink naar aanleiding van de bedoelde studentenacties, op 13 maart j.l. in de Eerste Kamer naar voren bracht: aan de jonge-

GEHEIM

GEHEIM

- 5 -

ren moest ruimte worden gelaten om zich te uiten. Op 27 maart bereikte de berichtgeving een hoogtepunt. Toen werd in een hoofdartikel onder de kop "vreemd oordeel", naar aanleiding van de veroordeling van studenten door de Utrechtse rechtbank, het volgende geschreven: "Het is slecht gesteld met Johnson, die met zijn politiek de gewraakte betiteling 'oorlogsmisdadiger' voor ramen en op muren doet verschijnen, door steeds meer mensen wordt gehaat en veracht en in Nederland zo langzamerhand de bescherming van politie en justitie nodig heeft."

Comité "Hulp Bevrijdingsfront Vietnam"

Gelet op deze gang van zaken, wekte het geen verwondering dat de partij ook toenadering toonde tot de SVB - zo succesvol gebleken bij de grondraadsverkiezingen van februari 1968 -, de democratisch-socialistische studentenorganisatie "Politeia" en de Socialistische Jeugd (SJ), waar ook studenten lid van zijn. De toenadering bereikte haar climax, toen de CPN omstreeks eind maart 1968 - samen met deze organisaties en met het communistische Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV) en de geestverwante Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid (ABWB) - een nieuw comité vormde, genaamd Comité "Hulp Bevrijdingsfront Vietnam". Tot het Comité traden op individuele basis nog elf personen toe, onder wie 6 niet-communistische studenten. Een van hen is Maarten van Dullemen, van wie bekend is, dat hij op goede voet staat met Ko Dankkaart, secretaris van het Nationaal Comité Vietnam.

Het gironummer van het nieuwe Comité is hetzelfde als dat van "Hulp aan Vietnam". Het secretariaat wordt gezamenlijk beheerd door een communist en een SJ'er. De eerste is Onno Bosma, redacteur van het communistische blad voor studenten en intellectuelen "Kontrast". De SJ'er was aanvankelijk Guus Markmann, landelijk voorzitter. Sinds kort is hij vervangen door het actieve SJ-lid Alex Korzec.

Het Comité organiseerde op 20 april j.l. een inzamelingsactie, die f. 23.000,-- opbracht. De organisatoren willen dit geld gebruiken voor de aankoop van medicamenten en fietsen. Het is niet onmogelijk, dat met de rijwielen een beperkt militair belang gediend wordt, te meer daar in oktober 1967 een Amerikaanse generaal verklaarde, dat

GEHEIM

GEHEIM

- 6 -

de Vietcong de beschikking had over 5000 Oostduitse fietsen, die ieder zeker 2 à 300 kg bagage konden vervoeren.

Naar verluidt zijn er moeilijkheden met de verscheping van de fietsen. De DDR zou daar een rol in spelen. Het is niet uitgesloten, dat de CPN, die op zeer slechte voet staat met de Oostduitse communistische partij, daar dan bezwaren tegen heeft.

De CPN heeft inmiddels voorgesteld om de buurtcomité's, die in verband met de collecte van 20 april j.l. waren opgericht, te laten voortbestaan. Via deze zouden dan huis-aan-huis-geldacties moeten worden gevoerd. Ook wil men een girokaartenactie gaan starten. Tenslotte is het de bedoeling voorlichtingsavonden in de buurten te organiseren. Ook werd bekend, dat het Comité zal worden uitgebreid met een vertegenwoordiging van de communistisch georiënteerde studentenvereniging "Perikles".

Verwachting

Het is in dit stadium nog moeilijk te zeggen, of het Comité "Hulp Bevrijdingsfront Vietnam" grote levenskansen heeft. Dat hangt voornamelijk af van de onderlinge ver(stand)houding van de deelnemende organisaties en personen.

In ieder geval deden zich binnen een maand na de oprichting reeds de eerste strubbelingen voor. Het was namelijk de bedoeling, dat de geldinzamelingsactie tot 1 mei zou voortduren en op die datum zou worden afgesloten met een demonstratieve optocht naar de Dam, waarbij o.a. de leuzen "USA uit Vietnam" en "Steun het Nationale Bevrijdingsfront" zouden worden meegevoerd. Zover kwam het evenwel niet. Kennelijk was er voordien tussen de PSP en de federatie Amsterdam van de PvdA overeenstemming bereikt om gezamenlijk die dag te vieren. Daarbij sloten zich ook de PvdA-Vrouwenbond en de Federatie van Jongerengroepen in de PvdA aan. Voorts namen de SVB, de SJ en Politeia aan deze gemeenschappelijke viering deel.

De PSP was kennelijk niet aanvaardbaar voor de CPN; zij besloot daarop namelijk een eigen viering te organiseren.

Deze gang van zaken betekende voor de communisten ongetwijfeld een gemiste kans. Al jaar en dag immers willen zij graag met de

GEHEIM

GEHEIM

- 7 -

socialisten tot "eenheid van actie" komen; hand in hand daarmee gaat hun afwijzing van pacifistische contacten. Men kan zich dan ook het leedvermaak van de CPN indenken, toen de gezamenlijke viering van PSP en PvdA voor de organisatoren een teleurstellend verloop had. Met veel ophef meldde het partijdagblad: "Bijeenkomst eindigde in tumult. Mei-meting werd PvdA-dieptepunt."

Toch hebben de in het Comité "Hulp Bevrijdingsfront Vietnam" vertegenwoordigde organisaties en personen elkaar nadien nog weer gevonden. Zij willen zelfs nieuwe activiteiten gaan ontplooiën. Veel hangt in dit opzicht natuurlijk ook af van wat het Nationale Vietnamcomité (van Piet Nak) zal ondernemen.

Vooraf de links-socialistische partners in het eerstgenoemde Comité willen in ieder geval actie. Bij de CPN zit vermoedelijk de gedachte voor, dat alles gedaan moet worden om elke toekomstige activiteit van het Nationale Comité (Nak c.s.) te laten mislukken. Daarom zal men stellig pogen hun het gras voor de voeten weg te maaien. Anderzijds moet niet vergeten worden, dat ook de samenstelling van het Comité "Hulp Bevrijdingsfront Vietnam" heterogeen is en dat o.a. de SJ van het begin af aan wantrouwend heeft gestaan ten aanzien van de werkelijke bedoelingen van de CPN. Een vooraanstaand SJ-bestuurslid was dan ook van mening, dat zoveel mogelijk leden moesten toetreden tot de buurtcomité's.

Wellicht ligt in dat wantrouwen de kiem voor een nieuwe "mislukking".

18 juni 1968

GEHEIM